

अथ कृतोपासनो योगी अन्तकाले प्रार्थयते । हे यजुषी । अथेदानीं परीष्य-
तो (17.) मम वायुः प्राणः वायुग्रहणं सप्तदशकलिङ्गोपलक्षणार्थम् सप्तदशात्म-
कलिङ्गद्वयः प्राणोऽध्यात्मपरिहृदं हृत्वाधिदैवतद्वयं सर्वात्मकममृतं (18.) सूत्रा-
त्मानमनिलं वायुं प्रतिपाद्यतामिति वाक्यशेषः वायुर्वाव गौतम सूत्रं वायुना
गौतम सूत्रेणोद७ सर्व७ संदृढमिति श्रुतेः [बृहदारण्य० माध्य० ३. ५. ६.] ज्ञानकर्म-
संस्कृतं लिङ्गमुत्क्रामत्वित्यर्थः । अथ इदं स्थूलं शरीरमग्नौ कृतं सत् भस्मान्तं भ-
स्मद्वयं भूयात् भस्मान्तः स्वद्वयं यस्य तत् कृतप्रयोजनत्वात् ॥ अथ योगिनोऽव-
लम्बभूतमक्षरमुच्यते ओमिति ब्रह्मणः प्रतिमा नाम वा । अस्य ब्रह्म ऋषिः गा-
यत्री हन्द्ः परमात्मा देवता वेदारम्भे होमे शान्तिपुष्टिकर्मसु काम्येषु नैमित्तिके-
ष्वपि कर्मसु विनियोगः । ओंप्रतीकात्मकत्वात्सत्यात्मकमग्न्याख्यं ब्रह्माभिदेनो-
च्यते हे ओम् हे क्रतो संकल्पात्मक स्मर यन्मम स्मर्तव्यं तस्यायं कालः प्र-
त्युपस्थितोऽतः स्मर (19.) यस्त्वं (20.) ब्रह्मचर्यं गार्हपत्ये च मया परिचरितस्त-
त्स्मर । क्षित्रे (21.) स्मर कल्यते भोगायेति क्लृप् लोकः तस्मै स्मर जशदिश
(22.) आर्षः हन्द्स्युभयेति पदान्तत्वात् मयास्मै अयं लोको दातव्यस्तस्मै क्लृताय
लोकाय स्मर । कृतं स्मर यन्मया बाल्यप्रभृत्यनुष्ठितं कर्म तच्च स्मर । स्मरेत्य-
स्यावृत्तिरादरार्था । क्रतो त्रिभिर्वजुर्भिरत्ते यज्ञान्योगी स्मारयतीति कात्यायनः [अ-
नुक्रम० ४. १.] ॥ १५ ॥

अग्ने नय सुपथा रयेऽअस्मान्विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।

युयोध्यस्मज्जुङ्गुराणमेनो भूर्यिष्ठां ते नमउक्तिं विधेम ॥ १६ ॥

पुनरन्येन मन्त्रेणाग्न्याख्यं ब्रह्म प्रति योगी मार्गं याचते । अगस्त्यदृष्टाग्नेयी
त्रिष्टुप् व्याख्यातापि [५. ३६.] विशेषाय पुनर्व्याख्यायते । हे देव दानादिगुणयुक्त
हे अग्ने अस्मान् सुपथा शोभनेन मार्गेण देवयानेन नय सुपथेति विशेषणं दक्षि-
णमार्गनिवृत्त्यर्थम् गतागतलक्षणेन दक्षिणमार्गेण निर्विष्टोऽहम् अतोऽग्ने त्वां
याचि पुनर्गमनागमनवर्जितेन शोभनेन पथास्मान्कर्मफलविशिष्टान्नय । किमर्थम्
रये धनाय मुक्तिलक्षणाय कर्मफलभोगायेत्यर्थः । किंविधस्त्वम् विश्वानि सर्वाणि